

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΚΑΙ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ**

**ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΓΙΑ ΤΑ ΑΝΩΤΕΡΑ ΚΑΙ ΑΝΩΤΑΤΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ**

Μάθημα: **ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ**

Ημερομηνία και ώρα εξέτασης: **Πέμπτη, 3 Ιουλίου 2003
7.30 π.μ.- 10.00 π.μ.**

Το εξεταστικό δοκίμιο αποτελείται από έξι (6) σελίδες

ΟΔΗΓΙΕΣ :

- Να απαντηθούν όλες οι ερωτήσεις
- Οι απαντήσεις να είναι σαφείς, ακριβείς και περιεκτικές
- Όλοι οι υπολογισμοί να γίνονται στο τετράδιο των απαντήσεών σας.

ΕΡΩΤΗΣΗ Α

1. Αφού διαβάσετε το πιο κάτω κείμενο που δημοσιεύτηκε στον ημερήσιο τύπο (23 Ιουνίου 2003), να απαντήσετε στις ερωτήσεις που ακολουθούν:

«Σύμφωνα με τα πρόσφατα στατιστικά στοιχεία και προβλέψεις, το δημοσιονομικό έλλειμμα της Κύπρου κατά το 2002 είχε αυξηθεί και ως ποσοστό του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος ανήλθε στο 3,5% σε σύγκριση με 2,8% του 2001. Προβλέπεται ότι για φέτος, δηλαδή το έτος 2003, θα ανέλθει στο 5,3% του Α.Ε.Π.

Κατά το 2002 το δημοσιονομικό έλλειμμα ξεπέρασε για πρώτη φορά από το 1999 το όριο που ορίζεται σύμφωνα με τους δείκτες του Μάαστριχτ. Το 2002 τα δημόσια έσοδα του κράτους μειώθηκαν σημαντικά ενώ οι δημόσιες δαπάνες αυξήθηκαν. Από πλευράς δαπανών, οι τρέχουσες δημόσιες δαπάνες παρουσίασαν επιβράδυνση ενώ οι κεφαλαιουχικές δαπάνες σημείωσαν μικρή επιτάχυνση.

Το πρόβλημα του δημοσιονομικού ελλείμματος χρήζει άμεσης αντιμετώπισης, γιατί ένα σχετικά ψηλό δημοσιονομικό έλλειμμα δημιουργεί προβλήματα στην οικονομία.

Πρόσθετα κατά το 2003 το δημόσιο χρέος αναμένεται να αυξηθεί στο 62,60% του ΑΕΠ και προβλέπεται να αυξηθεί στο 63,52% το 2004.»

α) Τι είναι το Δημοσιονομικό Έλλειμμα;

(Μονάδες 2)

β) Να σχολιάσετε την πορεία του Δημοσιονομικού Ελλείμματος της Κύπρου το 2003 με βάση το αποδεκτό όριο των Δεικτών του Μάαστριχτ.

(Μονάδες 2)

γ) Ποιο είναι το αποδεκτό όριο του Δημόσιου Χρέους που ορίζεται σύμφωνα με τους δείκτες του Μάαστριχτ;

(Μονάδες 1)

δ) Να αναφέρετε δύο (2) τρόπους που μπορεί να μειώσουν το Δημοσιονομικό Έλλειμμα.

(Μονάδες 2)

ε) Ποιο σοβαρό πρόβλημα δημιουργεί στην οικονομία το ψηλό Δημοσιονομικό Έλλειμμα;

(Μονάδες 1)

στ) Ποια η διαφορά των δημοσίων τρεχουσών δαπανών από τις κεφαλαιουχικές δαπάνες;

(Μονάδες 2)

2. Δίδεται ο πιο κάτω υποθετικός πίνακας της χώρας Χ:

Εισόδημα (Y)	Κατανάλωση (C)	Μέση Ροπή για κατανάλωση (MPK)	Οριακή Ροπή για κατανάλωση (OPK)	Αποταμίευση (S)	Μέση Ροπή για αποταμίευση (MPA)	Οριακή Ροπή για αποταμίευση (OPA)
£ 0	£ 100	—	—	£ ;	—	—
200	290	1,45	0,95	;	;	;
400	;	;	0,85	-60	- 0,15	0,15
600	600	1	;	0	0	0,30
800	;	0,90	0,60	80	0,10	0,40

Ζητείται:

α) Να συμπληρώσετε τον πιο πάνω πίνακα αφού τον αντιγράψετε στο τετράδιο των απαντήσεών σας. (Δεν είναι απαραίτητο να δείξετε τους υπολογισμούς σας.)

(Μονάδες 4)

β) Όταν η μέση ροπή για αποταμίευση της πλειοψηφίας των κατοίκων της χώρας Χ είναι αρνητική, πώς χαρακτηρίζεται το βιοτικό επίπεδο των κατοίκων της χώρας αυτής;

(Μονάδες 2)

- γ) Ποιο το σημαντικότερο κριτήριο για το χαρακτηρισμό του βιοτικού επιπέδου ενός λαού; Αναφέρετε τρία (3) άλλα κριτήρια προσδιορισμού του βιοτικού επιπέδου που πρέπει να λάβουμε υπόψη για να είμαστε σωστοί στην εκτίμησή μας.

(Μονάδες 2)

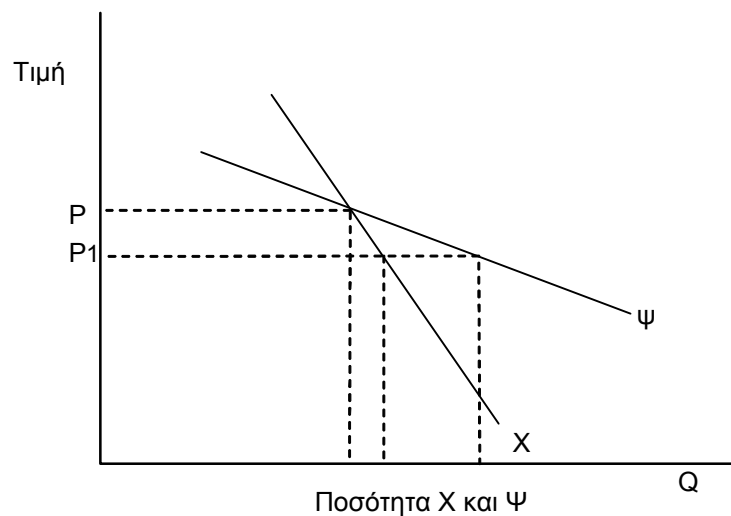
- δ) Σύμφωνα με τον πίνακα να προσδιορίσετε τα επίπεδα εισοδημάτων στα οποία παρουσιάζεται υπερκατανάλωση και αποταμίευση.

(Μονάδες 2)

(Σύνολο μονάδων 20)

ΕΡΩΤΗΣΗ Β

Δίδεται το ακόλουθο διάγραμμα για τα προϊόντα Χ και Ψ.

Ζητείται :

- α) Σε ποιες καμπύλες αναφέρεται το διάγραμμα, της Ζήτησης ή της Προσφοράς;

(Μονάδες 1)

- β) Ποιο βαθμό ελαστικότητας έχουν τα πιο πάνω προϊόντα Χ και Ψ; Ποια κατηγορία προϊόντων ταιριάζει με την ελαστικότητα του προϊόντος Χ και του προϊόντος Ψ;

(Μονάδες 4)

- γ) Τι θα συμβεί στη συνολική δαπάνη των καταναλωτών στην περίπτωση αύξησης της τιμής του προϊόντος Χ και γιατί;

(Μονάδες 5)

- δ) Πότε μια επιχείρηση θα έδινε ευκολότερα αυξήσεις στους μισθούς των υπαλλήλων της, όταν παράγει το αγαθό Χ ή όταν παράγει το αγαθό Ψ και γιατί;

(Μονάδες 6)

- ε) Τι εννοούμε με τους όρους, «επίδραση υποκατάστασης» και «εισοδηματική επίδραση»;

(Μονάδες 4)
(Σύνολο Μονάδων 20)

ΕΡΩΤΗΣΗ Γ

Ο πιο κάτω πίνακας απεικονίζει την οικονομία μιας χώρας η οποία βρίσκεται σε πλήρη απασχόληση και μπορεί να παράγει τους πιο κάτω συνδυασμούς ραδιοφώνων και τηλεοράσεων.

Συνδυασμοί παραγωγής	Ραδιόφωνα (μονάδες)	Τηλεοράσεις (μονάδες)	Κόστος ευκαιρίας κάθε πρόσθετης μονάδας παραγωγής τηλεοράσεων (μονάδες)
A	0	;	10
B	50	50	;
Γ	90	40	;
Δ	120	28	;
E	140	15	;
Z	150	0	;

- α) Να αντιγράψετε τον πιο πάνω πίνακα στο τετράδιο των απαντήσεών σας και να τον συμπληρώσετε. Να δείξετε τους υπολογισμούς σας.

(Μονάδες 4,5)

- β) Με βάση τα στοιχεία του πιο πάνω πίνακα να υπολογίσετε το κόστος ευκαιρίας των τηλεοράσεων από το συνδυασμό B στο συνδυασμό A (συνολικά) και των ραδιοφώνων από το συνδυασμό Γ στο συνδυασμό Δ (συνολικά).

(Μονάδες 1,5)

- γ) Στο τετραγωνισμένο χαρτί (στην τελευταία σελίδα του τετραδίου σας) να σχεδιάσετε σε διάγραμμα την καμπύλη που σχηματίζεται από τους συνδυασμούς των δύο αγαθών και να την ονομάσετε.

(Μονάδες 4)

- δ) Έστω ότι η οικονομία της χώρας αυτής παράγει το συνδυασμό Γ. Ποια θα είναι η μεταβολή στην παραγωγή τηλεοράσεων αν αποφασιστεί να παραχθεί ένα επιπλέον ραδιόφωνο.

(Μονάδες 2)

- ε) Στο διάγραμμα που σχεδιάσατε, στο ερώτημα (γ), να δείξετε κατά προσέγγιση, τη μεταβολή που θα επέλθει στην καμπύλη αν βελτιωθεί η τεχνολογία παραγωγής των τηλεοράσεων, θεωρώντας ότι όλοι οι άλλοι παράγοντες παραμένουν σταθεροί.

(Μονάδα 2)

(Σύνολο Μονάδων 14)

ΕΡΩΤΗΣΗ Δ

1. Τα πιο κάτω στοιχεία αφορούν στην επιχείρηση ποδηλάτων του Κ. Μηνά για το έτος 2002.

	£
Πωλήσεις	400.000
Ηλεκτρισμός	5.000
Πρώτες ύλες	150.000
Εργατικά	50.000
Αποσβέσεις	20.000
Μισθός επιχειρηματία (τεκμαρτός)	30.000
Ενοίκια αποθηκών	;
(το εργοστάσιο χρησιμοποιεί πέντε αποθήκες εκ των οποίων οι τρεις είναι ιδιόκτητες και το ενοίκιο κάθε αποθήκης είναι £2.000 το χρόνο)	
Κεφάλαιο	500.000
(οι £100.000 προέρχονται από δάνεια και το επιτόκιο της αγοράς είναι 5% τόσο για τα ίδια κεφάλαια όσο και για τα δάνεια από τρίτους)	
Έξοδα πωλήσεων (2% πάνω στις πωλήσεις)	;
Μεταφορικά (£2 κατά μονάδα)	;
Τιμή πώλησης	50

Αν η επιχείρηση αυτή μειώσει την παραγωγή της το έτος 2003 κατά 20%, χωρίς να μεταβάλει την τεχνολογία της, τα πιο κάτω έξοδα μεταβάλλονται κατά:

30%	Ηλεκτρισμός
10%	Εργατικά

Σημείωση: Οι πωλήσεις του 2003 ακολουθούν το ρυθμό μεταβολής της παραγωγής.

Ζητείται:

- (α) Για το έτος 2002

- (i) Το αφανές κόστος

(Μονάδες 3)

- (ii) Το φανερό κόστος

(Μονάδες 5)

- (iii) Το οικονομικό κέρδος

(Μονάδες 3)

- (iv) Το λογιστικό κέρδος

(Μονάδες 3)

- (β) Να συγκριθεί το μέσο κόστος (κόστος κατά μονάδα) του έτους 2002 με εκείνο του έτους 2003.

(Μονάδες 9)

2. Τι είναι η αγορά συναλλάγματος; Να αναφέρετε ένα λόγο που την επέβαλε.

(Μονάδες 2)

(Σύνολο Μονάδων 25)

ΕΡΩΤΗΣΗ Ε

1. Να εξηγήσετε με συντομία τις πιο κάτω έννοιες:

- (α) Αυτοεπένδυση
- (β) Αγοραστική αξία του χρήματος
- (γ) Επιτόκιο Lombard
- (δ) Πλήρης απασχόληση
- (ε) Τιμαριθμικό επίδομα

(Μονάδες 10)

2. (α) Η αύξηση του πληθωρισμού επιδεινώνει το Ισοζύγιο Πληρωμών. Να εξηγήσετε πώς μπορεί να συμβεί αυτό.

(Μονάδες 2)

- (β) Να αναφέρετε με παράδειγμα, πώς καταλήγουμε από τον πληθωρισμό κόστους στον πληθωρισμό ζήτησης.

(Μονάδες 2)

3. Τι είναι οι τιμές αγοράς ή αγοραίες τιμές και τι οι τιμές συντελεστών παραγωγής ή τιμές κόστους; Είναι δυνατό οι τιμές κόστους συντελεστών παραγωγής να είναι μεγαλύτερες από τις τιμές αγοράς; Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

(Μονάδες 5)

4. Γιατί κατά τον υπολογισμό του Εθνικού και Εγχώριου Εισοδήματος δεν περιλαμβάνονται οι αποσβέσεις και οι έμμεσοι φόροι;

(Μονάδες 2)

(Σύνολο Μονάδων 21)

(Γενικό Σύνολο Μονάδων 100)

-----ΤΕΛΟΣ-----

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΚΑΙ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ
ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ

ΓΙΑ ΤΑ ΑΝΩΤΕΡΑ ΚΑΙ ΑΝΩΤΑΤΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ

Μάθημα: **ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ**

Ημερομηνία και ώρα εξέτασης: **Πέμπτη, 3 Ιουλίου 2003**

7.30 π.μ. - 10.00 π.μ.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΛΥΣΕΙΣ

1. α) Δημοσιονομικό Έλλειμμα είναι το έλλειμμα που δημιουργείται όταν οι Δημόσιες Δαπάνες είναι μεγαλύτερες από τα Δημόσια έσοδα ή το ποσό κατά το οποίο οι δημόσιες δαπάνες υπερβαίνουν τα δημόσια έσοδα (Βιβλίο Πολιτικής Οικονομίας, Τόμος Β' Σελ. 422)

(Μονάδες 2)

β) Το δημοσιονομικό έλλειμμα του 2003, που προβλέπεται να ανέλθει στο 5,3% του ΑΕΠ, ξεπέρασε το αποδεκτό όριο του Μάαστριχτ που είναι το 3% του ΑΕΠ (με αποτέλεσμα να δημιουργήσει σοβαρά προβλήματα στην οικονομία).

(Μονάδες 2)

γ) Το αποδεκτό όριο του δημόσιου χρέους που ορίζεται από τους Δείκτες του Μάαστριχτ είναι 60%.

(Μονάδες 1)

δ) Δύο τρόποι που μπορεί για να μειώσουν το Δημοσιονομικό Έλλειμμα είναι:

- (i) Μείωση των δημοσίων δαπανών
- (ii) Αύξηση των φόρων
(Βιβλίο Πολιτικής Οικονομίας, Τόμος Β' σελ. 411)

(Μονάδες 2)

ε) Το ψηλό Δημοσιονομικό Έλλειμμα αυξάνει το Δημόσιο χρέος και το κράτος αναγκάζεται να προβεί σε Δημόσιο Δανεισμό.
(Βιβλίο Πολιτικής Οικονομίας, Τόμος Β' σελ. 422)

(Μονάδες 1)

στ) Οι τρέχουσες Δαπάνες είναι αυτές που γίνονται σε αγαθά και υπηρεσίες για να καλύψουν τις τρέχουσες ανάγκες του κράτους που σχετίζονται με τη λειτουργία του κρατικού μηχανισμού (π.χ. μισθοί και τα ημερομίσθια των δημοσίων υπαλλήλων), οι αγορές αγαθών και υπηρεσιών, οι τόκοι των κρατικών δανείων και άλλα,

ενώ,

Κεφαλαιουχικές Δαπάνες είναι οι δαπάνες επενδύσεων, δηλαδή οι δαπάνες που γίνονται σε αγαθά και υπηρεσίες για να κατασκευαστούν έργα υποδομής (όπως

δρόμοι, λιμάνια, αεροδρόμια κ.λπ.) που θα ικανοποιήσουν τις ανάγκες του κράτους για πολλά χρόνια στο μέλλον.

Οι Τρέχουσες Δαπάνες αποτελούν τη Δημόσια Κατανάλωση ενώ οι Κεφαλαιουχικές Δαπάνες τη Δημόσια Επένδυση.
(Βιβλίο Πολιτικής Οικονομίας, Τόμος Β' σελ. 412)

(Μονάδες 2)

2.

Εισόδημα (Y)	Κατανάλωση (C)	Μέση Ροπή για κατανάλωση (MPK)	Οριακή Ροπή για κατανάλωση (OPK)	Αποταμίευση (S)	Μέση Ροπή για αποταμίευση (MPA)	Οριακή Ροπή για αποταμίευση (OPA)
£ 0	£ 100	—	—	£ - 100	—	—
200	290	1,45	0,95	- 90	- 0,45	0,05
400	460	1,15	0,85	- 60	- 0,15	0,15
600	600	1	0,70	0	0	0,30
800	720	0,90	0,60	80	0,10	0,40

α)

$$S=Y-C$$

$$S=0-100 = -100$$

$$S= Y - C = 200 - 290 = - 90$$

$$MPA = \frac{S}{Y} = \frac{-90}{200} = -0,45 \quad \text{ή} \quad MPK + MPA = 1 \Rightarrow MPA = 1 - MPK \Rightarrow$$

$$MPA = 1 - (1,45) \Rightarrow MPA = -0,45$$

$$OPA = \frac{\Delta S}{\Delta Y} = \frac{-90 - (-100)}{200 - 0} = \frac{10}{200} = 0,05$$

$$MPK + MPA = 1 \Rightarrow MPK = 1 - MPA \Rightarrow MPK = 1 - (-0,15) = 1,15$$

$$Y = C + A \Rightarrow C = Y - A \Rightarrow C = 400 - (-60) \Rightarrow C = 460$$

$$OPK = \frac{\Delta C}{\Delta Y} = \frac{600 - 460}{600 - 400} = \frac{140}{200} = 0,70$$

ή

$$OPK + OPA = 1 \Rightarrow OPK = 1 - OPA \Rightarrow OPK = 1 - 0,30 = 0,70$$

$$C = Y - S = 800 - 80 = 720$$

(Μονάδες 4)

(β) Όταν η Μέση Ροπή για αποταμίευση της πλειοψηφίας των κατοίκων μιας χώρας είναι αρνητική, τότε το βιοτικό επίπεδο των κατοίκων της χώρας χαρακτηρίζεται ως χαμηλό.

(Μονάδες 2)

- γ) Το σημαντικότερο κριτήριο για το χαρακτηρισμό του βιοτικού επιπέδου ενός λαού είναι το κατά κεφαλήν εισόδημα. Για να είμαστε όμως πιο σωστοί στην εκτίμησή μας πρέπει να λάβουμε υπόψη και τα πιο κάτω κριτήρια ή παράγοντες:
1. Την κατανομή του εθνικού εισοδήματος.
 2. Την προσπάθεια που καταβάλλεται για την απόκτηση του εισοδήματος.
 3. Τις κοινωνικές παροχές.
 4. Τον πολιτισμό
 5. Διάφορους άλλους παράγοντες (ασφάλεια, προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, ισότητα ευκαιριών, σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. (Τρία από τα πέντε)

(Μονάδες 2)

- δ) Σύμφωνα με τον πίνακα, υπερκατανάλωση παρουσιάζεται στα εισοδήματα £0 μέχρι £599 και η Αποταμίευση, στα εισοδήματα από £601 μέχρι £800.

(Μονάδες 2)

(Σύνολο Μονάδων 20)

Ερώτηση Β

- α) Οι πιο πάνω καμπύλες αναφέρονται στις καμπύλες Ζήτησης.

(Μονάδες 1)

- β) Το προϊόν Χ έχει ελαστικότητα ζήτησης μικρότερη της μονάδας, ($E_Z < 1$), ανελαστική, και το προϊόν ψ έχει ελαστικότητα ζήτησης μεγαλύτερη της μονάδας, ($E_Z > 1$) ελαστική. (Βιβλίο Πολιτικής Οικονομίας, Τόμος Α' σελ. 177-178). Ανελαστική ζήτηση όπως το προϊόν Χ, έχουν τα είδη πρώτης ανάγκης ενώ ελαστική ζήτηση όπως το προϊόν ψ έχουν τα είδη πολυτελείας. Παράδειγμα αγαθών πρώτης ανάγκης με ανελαστική ζήτηση είναι τα τρόφιμα (γάλα) ενώ για τα αγαθά πολυτελείας με ελαστική ζήτηση, παράδειγμα είναι τα ακριβά αυτοκίνητα. (Βιβλίο Πολιτικής Οικονομίας, Τόμος Α' σελ. 177-178)

(Μονάδες 4)

- γ) Στην περίπτωση αύξησης της τιμής του προϊόντος Χ θα αυξηθεί η συνολική δαπάνη των καταναλωτών γιατί το προϊόν Χ είναι Ανελαστικής Ζήτησης και η ποσοστιαία μεταβολή της ζητούμενης ποσότητας είναι μικρότερη από την ποσοστιαία μεταβολή της τιμής.
(Βιβλίο Πολιτικής Οικονομίας, Τόμος Α' σελ. 186 και 178)

(Μονάδες 5)

- δ) Μια επιχείρηση θα έδιδε ευκολότερα αυξήσεις στους υπαλλήλους της αν παρήγαγε το προϊόν Χ. Γιατί το προϊόν Χ είναι Ανελαστικής Ζήτησης και οι εργοδότες γνωρίζουν ότι μια αύξηση μισθών και ημερομισθίων, δηλαδή του κόστους, μπορεί να εξουδετερωθεί εύκολα σε μια μικρή και ανώδυνη αύξηση της τιμής.
(Βιβλίο Πολιτικής Οικονομίας, Τόμος Α' σελ. 188)

(Μονάδες 6)

ε) Επίδραση υποκατάστασης:

Όταν μειωθεί η τιμή ενός αγαθού και γίνει φθηνότερο ενώ οι τιμές των άλλων παρόμοιων αγαθών παραμένουν αμετάβλητες οι καταναλωτές αρχίζουν να ζητούν μεγαλύτερη ποσότητα από αυτό το αγαθό σε βάρος των άλλων αγαθών. Αντίθετα θα συμβεί όταν αυξηθεί η τιμή ενός αγαθού. Θα μειωθεί η ζητούμενη ποσότητά του γιατί οι καταναλωτές θα υποκαταστήσουν μερικώς το αγαθό αυτό με άλλα παρόμοια αγαθά των οποίων οι τιμές παραμένουν αμετάβλητες και συνεπώς προτιμότερες.

Εισοδηματική επίδραση:

Όταν μειωθεί η τιμή ενός αγαθού και γίνει φθηνότερο το πραγματικό εισόδημα των καταναλωτών αυξάνεται γιατί με το ίδιο εισόδημα μπορούν να αγοράσουν περισσότερη ποσότητα από το αγαθό αυτό από ότι προηγουμένως. Επίσης η μείωση της τιμής ενός προϊόντος επιτρέπει την αγορά του από καταναλωτές που δεν μπόρεσαν προηγουμένως να το αγοράσουν λόγω χαμηλού εισοδήματος. (Βιβλίο Πολιτικής Οικονομίας, Τόμος Α' σελ. 134-135)

(Μονάδες 4)
(Σύνολο Μονάδων 20)

Ερώτηση Γ

Σας δίνεται ο πιο κάτω πίνακας

(α)

Συνδυασμοί παραγωγής	Ραδιόφωνα (μονάδες)	Τηλεοράσεις (μονάδες)	Κόστος ευκαιρίας κάθε πρόσθετης μονάδας παραγωγής τηλεοράσεων
A	0	55*	10
B	50	50	$40/10=4$
Γ	90	40	$30/12=2,5$
Δ	120	28	$20/13= 1,54$
E	140	15	$10/15=0,67$
Z	150	0	—

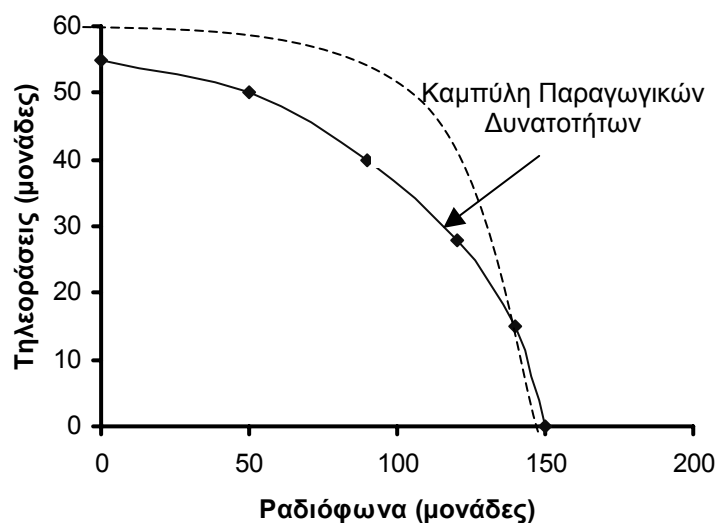
$$\begin{aligned} * 50-0/X-50 &= 10 \\ 10X-500 &= 50 \\ 10X &= 550 \\ X &= 55 \end{aligned}$$

(Μονάδες 4,5)

(β) Το κόστος ευκαιρίας των τηλεοράσεων από το συνδυασμό B στο συνδυασμό A είναι 50 ραδιόφωνα και από το συνδυασμό Γ προς το Δ είναι 12 τηλεοράσεις.

(Μονάδες 1,5)

(γ), (ε)

(Μονάδες 6)

(δ) Η παραγωγή τηλεοράσεων θα μειωθεί κατά 0,4 (12/30).

(Μονάδες 2)
(Σύνολο Μονάδων 14)

Ερώτηση Δ

1. (α) (i) Αφανές κόστος 2002

	£
Μισθός επιχειρηματία	30.000
Ενοίκια (3 x 2.000)	6.000
Τόκοι ιδίων κεφαλαίων (400.000 x 5%)	<u>20.000</u>
	<u>56.000</u>

(Μονάδες 3)

(ii) Φανερό κόστος 2002

	£
Μεταφορικά πωλήσεων	16.000
Ηλεκτρισμός	5.000
Πρώτες ύλες	150.000
Εργατικά	50.000
Αποσβέσεις	20.000
Έξοδα πωλήσεων (400.000 x 2%)	8.000
Ενοίκια αποθηκών (2 x 2.000)	4.000
Τόκοι (100.000 x 5%)	<u>5.000</u>
	<u>258.000</u>

(Μονάδες 5)

(iii) Οικονομικό κέρδος 2002

	£
Έσοδα (πωλήσεις)	400.000
Μείον Οικονομικό κόστος (56.000 + 258.000)	<u>314.000</u>
	<u>86.000</u>

(Μονάδες 3)

(iv) Λογιστικό κέρδος 2002

	£
Έσοδα	400.000
Μείον Λογιστικό κόστος	<u>258.000</u>
	<u>142.000</u>

(Μονάδες 3)

(β) Σταθερό κόστος 2003

	£
Αποσβέσεις	20.000
Ενοίκια αποθηκών	10.000
Τόκοι	25.000
Μισθός επιχειρηματία	<u>30.000</u>
	<u>85.000</u>

Μεταβλητό κόστος 2003

	£
Ηλεκτρισμός (5.000 x 70%)	3.500
Πρώτες ύλες (150.000 x 80%)	120.000
Εργατικά (50.000 x 90%)	45.000
Έξοδα πωλήσεων (320.000 x 2%)	6.400
Μεταφορικά πωλήσεων (6 400 x £2)	<u>12.800</u>
	<u>187.700</u>

$$2002 \quad ATC = TC/Q = 314.000/8\,000^* = £39.25$$

$$2003 \quad ATC = TC/Q = 272.700/6\,400^{**} = £42.61$$

Το Μέσο κόστος με τη μείωση της παραγωγής κατά 20% αυξήθηκε κατά £3,36.

(Μονάδες 9)

* Πωλήσεις = P.Q
400.000 = 50Q
Q = 8 000

$$^{**} 8\,000 - (8\,000 \times 20\%) = 6\,400$$

2. Αγορά συναλλάγματος είναι η ανταλλαγή εγχώριων νομισματικών μονάδων με ξένες. Ο λόγος που την επέβαλε είναι:

- η ύπαρξη διαφορετικών νομισματικών μονάδων
- ή
- η ανάγκη διεξαγωγής διεθνών συναλλαγών

(Μονάδες 2)
(Σύνολο Μονάδων 25)

Ερώτηση Ε

1. **α)** Αυτοεπένδυση: είναι η αξία των πάγιων κεφαλαιουχικών αγαθών που παράγονται και χρησιμοποιούνται από τους ίδιους τους παραγωγούς. (Βιβλίο Πολιτικής Οικονομίας, Τόμος Α΄ σελ. 297)
- β)** Αγοραστική αξία του χρήματος: είναι η ικανότητα του χρήματος να ανταλλάσσεται με αγαθά και υπηρεσίες. (Βιβλίο Πολιτικής Οικονομίας, Τόμος Β΄ σελ. 353)
- γ)** Επιτόκιο Lombard: είναι το επιτόκιο βραχυπρόθεσμης χρηματοδότησης των εμπορικών τραπεζών από την Κεντρική Τράπεζα με ενέχυρο κρατικά χρεόγραφα. (Βιβλίο Πολιτικής Οικονομίας, Τόμος Β΄ σελ. 359)
- δ)** Πλήρης απασχόληση: όταν ο αριθμός των θέσεων εργασίας είναι ίσος με τον αριθμό των ατόμων που ζητούν εργασία. (Βιβλίο Πολιτικής Οικονομίας, Τόμος Β΄ σελ. 382)
- ε)** Τιμαριθμικό επίδομα: το ποσό που προστίθεται στο βασικό μισθό ή στη βασική σύνταξη για να αναπληρώσει την αγοραστική δύναμη που χάνεται εξαιτίας του πληθωρισμού. (Βιβλίο Πολιτικής Οικονομίας, Τόμος Β΄ σελ. 378)

(Μονάδες 10)

2. **α)** Ο πληθωρισμός μειώνει την ανταγωνιστικότητα των εγχώριων προϊόντων με αποτέλεσμα να μειώνονται οι εξαγωγές και ο τουρισμός με αύξηση των εισαγωγών και επιδείνωση του ισοζυγίου πληρωμών. (Βιβλίο Πολιτικής Οικονομίας, Τόμος Β΄ σελ. 375)

(Μονάδες 2)

β) ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

(Στον πληθωρισμό κόστους η αύξηση μισθών και ημερομισθίων αυξάνει τη ζήτηση και συνεπώς τις τιμές των αγαθών, προκαλώντας πληθωρισμό ζήτησης.) (Βιβλίο Πολιτικής Οικονομίας, Τόμος Β΄ σελ. 374)

(Μονάδες 2)

3. Τιμές αγοράς είναι οι τιμές που διατίθενται τα προϊόντα για πώληση στην αγορά. Τιμές συντελεστών είναι οι αμοιβές των συντελεστών παραγωγής. Είναι δυνατόν οι τιμές των συντελεστών της παραγωγής να είναι μεγαλύτερες από τις τιμές αγοράς εάν οι επιδοτήσεις είναι μεγαλύτερες από τους έμμεσους φόρους. (Βιβλίο Πολιτικής Οικονομίας Τόμος Α΄ σελ. 290)

(Μονάδες 5)

4. Κατά τον υπολογισμό του Εθνικού και Εγχώριου Εισοδήματος δεν περιλαμβάνονται οι αποσβέσεις και οι έμμεσοι φόροι γιατί οι αποσβέσεις δεν εμφανίζονται ως εισοδήματα των ιδιωτών αλλά βρίσκονται στις επιχειρήσεις, καθώς και οι έμμεσοι φόροι. (Βιβλίο Πολιτικής Οικονομίας, Τόμος Α΄ σελ. 274)

(Μονάδες 2)
(Σύνολο Μονάδων 21)
(Γενικό Σύνολο Μονάδων 100)